

100 година српског војног ваздухопловства 1912-2012. године
20 година Удружења пензионисаних војних летача и падобранаца Србије

ВАЗДУХОПЛОВНИ

Издаје: Удружење пензионисаних војних летача
и падобранаца Србије. ЗЕМУН, Штросмајерова број 1

БИЛТЕН

Број 7, јул 2012. године

Обележен Дан 126. бригаде
ВОЈИН и службе ВОЈ

ХЕРОЈИ НЕБЕСКЕ СТРАЖЕ

Свечаним стројем припадника 126. бригаде ваздушног осматрања, јављања и навођења (ВОЈИН), у присуству команданта Ваздухопловства и ПВО генерал-мајора Ранка Живака, 18. јуна 2012. године, у касарни „Бањица“ обележен је Дан јединице и службе ваздушног осматрања и јављања.

Поред представника јединице, установа и привредних организација, с којима 126. бригада сарађује у извршавању својих многобројних и одговорних задатака у осматрању и обезбеђењу неба над Србијом, свечаности су присуствовали и некадашњи команданти јединице, пензионисани официри, подофицири и цивилна лица, који су дали немали допринос развоју рода и службе. Међу званицама био је и председник УПВЛПС.

- Ако посматрамо развој службе ваздушног осматрања јављања (ВОЈ) од њеног оснивања 1915. године до данас, можемо да закључимо да се она професионализовала и развијала у складу с модерним трендовима и достигнућима у развоју радарске технологије и створила завидну радарску мрежу, у складу с просторним условима и као дар оспособљен да постигне ефикасне резултате и у најтежим временима, рекао је генерал-мајор Ранко Живак, поздрављајући постројене припаднике 126. бригаде ВОЈИН.

- Међу бројним задацима које сте успешно извршили, била је и одбрана земље током агресије

1999. године, када сте, применом свих знања и искуства, максималним коришћењем расположивих средстава и технике, обезбедили поуздан и континуиран рад и успешну контролу неба, за шта сте одликовани и Орденом народног хероја. Ваши задаци су и у наредном периоду сложени и

Генерал-мајор Ранко Живак уручије признања
припадницима 126. бригаде ВОЈИН

озбиљни. Спровођењем организацијских и мобилизацијских промена у војсци извршена је и реорганизација ове јединице, с основним циљем да се повећа ефикасност уз истовремено смањење трошкова. Професионалним радом свих припадника службе ВОЈ и садејством других јединица Ваздухопловства и ПВО и Војске Србије успостављен је стабилан и ефикасан систем ваздушног осматрања и јављања, а тиме и сигуран гарант суверенитета ваздушног простора Републике Србије, рекао је између остalog генерал Живак.

О 126. бригади ВОЈИН окупљеним гостима и припадницима јединице у свечаном строју говорио је и њен командант пуковник Предраг Ђорђевић, који је истакао да их и у наредном периоду очекују одговорни задаци на одржању достигнутог нивоа оспособљености, исправности технике и осматрању ваздушног простора.

Након доделе признања и награда најбољим припадницима јединице, приређен је тактичко-техничких збор средстава и опреме, којима располаже 126. бригада ВОЈИН.

Српска војска успоставила је 18. јуна 1915. године сталне станице за осматрање ваздушног простора на 13. места, како би се откривали и пратили неопријатељски аероплани. Тадатум се, ево већ скоро две деценије, обележавао Дан јединице Ваздушног осматрања и јављања и Дан 126. бригаде ВОЈИН.

Генерал-мајор Ранко Живак врши смотру свечаног
строја 126. бригаде ВОЈИН

СТО ГОДИНА СРПСКОГ ВОЈНОГ ВАЗДУХОПЛОВСТВА

Обележен Дан Ваздухопловног завода „Мома Станојловић“

ПРОСЛАВА У “МОМИ”

Дан Ваздухопловног завода „Мома Станојловић“, који се слави као годишњица оснивања Аеропланске радионице, на Крфу, 1. јула 1916. године, свечано је обележен је 29. јуна.

У присуству запослених и званица из Министарства одбране и Генералштаба, Команде Ваздухопловства и противваздухопловне одбране и пред-

Директор завода, пуковник Mr Деспот Јанковић честита добитницима признања

ставника јединица, као и предузећа и пословних партнера, уручене су награде истакнутим појединачима овог колектива који пружа значајан допринос оперативним способностима Војске Србије.

– Наша дугогодишња традиција јасан је показатељ ефикасног пословања које је пре свега усмерено на задовољавање потреба Ваздухопловства и противваздухопловне одбране, истакао је командант Завода пуковник мр Деспот Јанковић, и нагласио да је ремонт ваздухопловних техничких средстава њихов приоритет.

Пуковник Јанковић подсетио је да историјски развој Завода прати саму историју српског војног ваздухопловства која ове године обележава сто година постојања.

– У току свог постојања, наша установа је про-
лазила кроз многе тешкоће. Генерације занатлија, мајстора и инжењера допринели су својим знањем, енергијом и радом да данас Ваздухопловни завод „Мома Станојловић“ буде у свету препознатљиво име, и зато одајемо признање свим људима који су својим радом допринели да будемо оно што данас јесмо, рекао је пуковник Јанковић.

Између осталих, у име припадника Војске Србије, домаћинима је Дан установе телеграфским путем честитао и начелник Генералштаба Војске Србије генерал-потпуковник Љубиша Диковић.

Свечености је присуствовао и председник УПВЛПС.

пуковнику Предрагу Ђорђевићу
КОМАНДАНТУ
126. бр ВОЈИН - БЕОГРАД - БАЊИЦА

Поштовани господине пуковниче!

Поводом 18. јуна Дана службе ваздушног осматрања и јављања и Дана 126. бригаде ВОЈИН,

Вама и свим припадницима 126. бригаде ВОЈИН - носиоцу Ордена народног хероја, упућејем искрене честитке и срдочне поздраве свих чланова Удружења пензионисаних војних летача и падобранца Србије, и лично.

Служба ваздушног осматрања и јављања и херојска 126. бригада ВОЈИН у протеклих стотину година развоја војног ваздухопловства Србије изградила је висок углед и часну позицију. Најавећу заслугу за то имају њени припадници који су одговорно, часно и јуначки извршавали своје мирнодопске и ратне задатке.

Ваша служба и род, у темељу су војног ваздухопловства Србије, јер чине један од три корена из којег је израсло стабло Ваздухопловство и ПВО и његова разграната структура - ваздухопловство настало 1912. године у оквиру рода инжињерије и развијено у род авијације са ваздухопловно-техничком и другим службама; ваздушно осматрање и јављање, утемељено формирањем сталних осматрачких станица 18. јуна 1915. године, и род АРЈ ПВО израстао из рода артиљерије, односно јединица ПАА 1915. године.

Те чињенице су необриви доказ огромног значаја и улоге службе ВОЈ и јединица ВОЈ и ВОЈИН у систему Ваздухопловства и ПВО, Војске Србије и целокупног система њене одбране. То је и снажан мотив за даљи просперитетни развој и врхунско извршавање задатака у непрекидној небеској стражи отаџбине.

Срећан Вам празник, срећни и здрави били!

Срдачано вас поздрављамо!

Председник
Mr Златомир Грујић, пук. у пензији

пуковнику Mr Деспоту Јанковићу
директору
ВЗ „Мома Станојловић“ - БАТАЈНИЦА

Поштовани господине пуковниче!

Поводом Дана ВЗ Мома Станојловић,

Вама и свим припадницима завода, упућејем искрене честитке и срдочне поздраве свих чланова Удружења пензионисаних војних летача и падобранца Србије, и лично.

ВЗ „Мома Станојловић“ је један од препознатљивих симбола нашег војног ваздухопловства, и био је увек његов нераздвојни део. У протеклих стотину година развоја војног ваздухопловства Србије припадници завода изградили су висок углед и часну позицију у ваздухопловству наше земље и шире. Најавећу заслугу за то имају запослени у заводу и руководиоци, који су одговорно, часно и јуначки извршавали своје мирнодопске и ратне задатке.

Ваш, и наш „МОМА“ дао је, а и данас то чини, неизмеран удео у изградњи и развоју ваздухопловства и ПВО. Уверени смо да ће тако бити и у будуће.

Желимо вам свима боље дане, више послова, бржи развој, и да, као и до сада, држите корак са савременим кретањима у свету ваздухопловства.

Срећан Вам празник, срећни и здрави били!

Срдачано вас поздрављамо!

Председник
Mr Златомир Грујић, пук. у пензији

ПРВИ СРПСКИ АВИОНИ (6)

“Морис Фарман МФ 11”

Српско ваздухопловство добило је од Француза пет авиона тог типа у јесен 1915. године. Коришћени су приликом повлачења преко Албаније и на Солунском фронту. У томе време били су то добри авиони који су допринели остваривању превласти у ваздушном простору Србије у пролеће и лето 1915. године, када су били у саставу француске ескадриле која је била послата као помоћ Србији.

“Морис фарман МФ 11” је био извиђач, досед, са мотором “рено 8Б” од 80 КС (59 KW). Празан је био масе 620 кг, а максимално 945 кг. Имао је размах крила од 16,13 м а површину од 52 метра квадратна, био је дугачак 9,48 м. Максимална брзина му је била 118 км/ч. До висине од 2.000 м пењао је за 20 минута. Плафон му је износио 4.000 м, у вадуху је могао да остане три сата и 45 минута. Боје наоружан са једним митраљезом, а могао је да понесе и 80 кг бомби, као и потребну извиђачку опрему. У варијанти “МФ 11 бис” имао је јачи мотор “рено 8Ц” од 130 КС (96 KW), празан је био тежак 780, а максимално 1.155 кг. Распон крила 18,15 метара, површина 56 квадратних метара, а дужина трупа 9,23 м. Максимална брзина му је била 128 км/ч. До висине од 2.000 метара пењао је за “само” 13 минута, плафон му је био 4.000 м. Био је наоружан са једним митраљезом, а могао је да неси и 130 кг авионских бомби.

ПРВИ СРПСКИ ПИЛОТИ (6)

ВОЈИСЛАВ НОВИЧИЋ поднаредник пилот

Војислав Новичић, ваздухопловни поднаредник-пилот, шести је српски школовани пилот са дипломом број 1047 француске пилотске школе Фарман, из септембра 1912. године. Рођен је 4. јануара 1886. у Ивањици. Основну школу учио је у Крагујевцу, а после трећег разреда гимназије отишао је на занат. У

подафицирску школу ступио је 1904. године. По завршетку подофицирске школе 1906. године, распоређен је на службу у артиљерију, гарнизон Ниш. Одабран је у прву класу наших пилота 1912. године.

По повратку у Србију био је пилот у Аеропланском ескадри. Приликом једног сплетања на аеродрому Трупалско по

ље имао је удес. Авион је уништен, а Новичић је задобио тешке повреде. Дуго се лечио, тако да је поново почeo да лети тек почетком Првог светског рата. Летeo је као извиђач са пилотом Живојином Станковићем. Са Аеропланском ескадром одступио је до Крфа, затим је био упућен на Солунски фронт. Тамо је 1916. године преведен у артиљерију. Разболео се од малирије и умро 9. марта 1917. године у Бизерти.

Maurice Farman MF 11 (Farman XIV) MF.194

Одељење Француске ваздушне флотиле (MF 899) на Бугарском фронту, аеродром Бела Паланка код Ниша, октобар 1915. Авион предат Српској војсци (од октобра 1915. носи српске ознаке). Пилот шеф-наредник Марсел Тироен (Sergent-major Marcel Thirouin).

ТРАГЕДИЈА НА ПАСУЉАНСКИМ ЛИВАДАМА

Двоје кадета погинуло, а двоје тешко повређено 18. јуна у преподневним часовима, у експлозији на пољигону Војске Србије Пасуљанске ливаде. Експлодирала заостала граната, саопштило Министарство одбране.

Председник Србије Томислав Николић затражио хитну истрагу.

Погинули су кадети Војне академије Милина Милетић и Филип Милојевић, а теже су повређени Тања Милошевић и Стефан Милосављевић, док је петоро кадета задобило лакше телесне повреде.

Председник Србије Томислав Николић упутио је телеграме саучешћа породицама настрадалих кадета, а повређенима пожелео брз опоравак. Николић је изразио дубоко жаљење поводом трагедије на пољигону на Пасуљанским ливадама и позвао надлежне службе да хитно спроведу истрагу и утврде ко је одговоран.

Председник истиче да треба учинити све да се објекти Војске Србије обезбеде на начин који ће спречити да се трагедије попут ове икада више понове.

Лакше повреде су задобили кадети Мирјана Величковић, Јелена Обрадовић, Слободан Петровић, Младен Милосављевић и Никола Гарабиљевић. До трагедије је дошло током припрема за завршну вежбу "Дипломац 2012", а бојева муниција није коришћена.

АВИОН ПАО НА ЗГРАДЕ

Индонежански војни авион са седам чланова посаде срушио се на стамбени комплекс у престоници Џакарти. Више зграда било је у пламену, шесторо људи погинуло.

Авион фокер Ф-27 је ударио у осам кућа, али су извештаји о жртвама нејасни. Порт арол ваздухопловних снага Асман Јунус рекао је АФП-у да је шест од седам чланова посаде страдало у паду авиона, док је једини преживели у критичном стању. Преман његовим речима, нису нађене цивилне жртве. Међутим, неки медији јављају да има жртава и на земљи и да их је најмање троје.

Јунус је раније рекао да је у авиону било седам чланова посаде - пилот, копилот, инструктор и пилоти на обуци. Он је прецизирао да је авион пао на комплекс

ПОГИОНУО ПИОЛОТ ПАРАГЛАЈДЕРА

Параглајдериста Драган Мильковић (58) погинуо је недалеко од Нишке Бање током смотре "Лига Србије у прелету" због погрешне процене у заокрету, прелиминарни су резултати истраге које је саопштио Директорат цивилног ваздухопловства.

"Вероватни узрок је погрешна процена пилота у процени заокрета у ветар при чему је дошло до проклизавања параглајдера и удара у препреку (дрво)", наводи се у извештају Комисије Директората за испитивања узроха узеса у цивилном ваздухопловству.

Пилот је полетео, 24. јуна око 13.20 сати са полетишта "Коритњак" као трећи у групи од 15 параглајдериста и током лета који је трајао тридесетак минута "изгубио је висину".

Тражећи место за слетање, "пилот је окренуо параглајдер низ ветар и закаснивши са правовременим заокретом у ветар, крилом параглајдера закачио је дрво на висни од око 15 метара након чега је пао на тло".

"Пад са те висине је довео до фаталних повреда", наводи се у извештају ресорне комисије а који је објављен на интернет страницама Директората цивилног ваздухопловства.

Параглајдинг или једрење падобраном је један од ваздухопловних спорова за чије успешно савладавање је потребна темељна обука јер због мале брзине лета, свака промена брзине ветра и турбуленција, могу угрозити безбедност.

Агенција Тањуг

војних зграда, које су захваћене пламеном. Алви, званичник ватрогасне јединице у источкој Џакарти, изјавио је за Асошијед прес да је Фокер-27 срушио недалеко од ваздухопловне базе Халим Перданакусума и да су ватрогасци брзо стigli на место пада.

ББЦ преноси да су се све хитне службе упутиле на место пада авиона, као и да локални медији јављају да се изнад стамбеног комплекса на који је пао авион надвија дим.

Британска телевизијска мрежа такође преноси и да је локална телевизија снимила како реп авiona вири са срушене куће.

"Ваздухопловни билтен" излази једном месечно. Примерци су бесплатни за чланове УПВЛПС. Текстове одабра, написао, приредио, уредио и припремио за штампу Златомир Грујић. E-mail: zlgrujic@gmail.com